

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร*
THE DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCY FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE SAKON NAKHON PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA

รัฐพงษ์ นนทะคุณ¹, จิรันธนิน ทองธिरาช² และ พิมพพร จารุจิตร³

Ratthapong Nonthakhun¹, Jirunthanin Thongthirad² and Pimporn Charuchit³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻³Udon Thani Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: non.ratthapong@gmail.com

วันที่รับบทความ : 17 เมษายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 19 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 21 เมษายน 2569

Received 17 April 2026; Revised 19 April 2026; Accepted 21 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร การดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

Citation:

* รัฐพงษ์ นนทะคุณ, จิรันธนิน ทองธिरาช และ พิมพพร จารุจิตร. (2569). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 1022-1035.

Ratthapong Nonthakhun, Jirunthanin Thongthirad and Pimporn Charuchit. (2026). The Development Of Digital Competency For School Administrators Under The Sakon Nakhon Primary Educational Service Area.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 1022-1035.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 342 คน สุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของโรงเรียนแล้วสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ($IOC = 0.60-1.00$) สภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สภาพพึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยการ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนา สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เครื่องมือเป็นแบบประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ โดยผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 5 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยคือแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.361- 0.461 2) แนวการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ประกอบด้วย ด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัล จำนวน 5 แนวทาง ด้านการใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 6 แนวทาง ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม ดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง ด้านจริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง และ ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางดิจิทัล จำนวน 5 แนวทาง รวมทั้งหมด 28 แนวทางการพัฒนาและ ผลการยืนยันใช้ได้ทุกแนวทางการพัฒนา 3) การประเมินแนวทางในด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการประเมินแนวทางในด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะดิจิทัล, สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา , ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research article aimed to 1) study the current state, the desirable state, and the priority needs for developing the digital competency of school administrators under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office; 2) study the guidelines for developing the digital competency of school administrators under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office; and 3) evaluate the developed guidelines. The research was conducted in three phases using a mixed-methods approach. Phase 1 involved studying the current state, desirable state, and priority needs. The sample consisted of 342 school administrators and teachers, selected through stratified random sampling by school size, followed by simple random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire (IOC = 0.60-1.00) with a reliability coefficient of 0.93 for the current state and 0.97 for the desirable state. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). Phase 2 focused on formulating the development guidelines by conducting semi-structured interviews with five experts selected through purposive sampling, and the data were analyzed utilizing content analysis. Phase 3 involved evaluating the guidelines' suitability and usefulness by five school administrators selected through purposive sampling, with data analyzed using mean and standard deviation.

The research findings revealed that the overall current state of the digital competency development of school administrators was at a moderate level, while the overall desirable state was at a high level. The overall priority needs index ranged from 0.361 to 0.461. Furthermore, the formulated guidelines consisted of 28 approaches across five domains: Digital Literacy and Understanding (5 guidelines), Effective Digital Usage (6 guidelines), Digital Innovation Creation (6 guidelines), Digital Ethics and Security (6 guidelines), and Digital Culture Creation (5 guidelines), all of which were confirmed as applicable.

Finally, the evaluation of the guidelines demonstrated that both their overall suitability and usefulness were at the highest level.

Keywords: Digital Competency, Digital Competency of School Administrators, School Administrator

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รูปแบบธุรกิจ และนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เมื่อต้นปี 2563 โครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ภายในปี 2566 และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลของประเทศที่มีคุณภาพและมีความครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศตลอดจนราคาโทรศัพท์อัจฉริยะและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่าย แรงให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะบริการข้อมูลและทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มูลค่าอุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศไทยเติบโตอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนนั้นมีฟันเฟืองสำคัญคือ การศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การจะลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาได้ จำเป็นต้องยกระดับสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อการบริหารและตัดสินใจนโยบายที่ครอบคลุมถึงกลุ่มเปราะบาง ตลอดจนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อหลายข้อจำกัดด้านรูปแบบ เวลา และสถานที่ ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างไร้ขีดจำกัด แผนการศึกษาแห่งชาติ (2560)

ในยุคดิจิทัล สมรรถนะด้านเทคโนโลยีถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นระบบคลาวด์ (Cloud Computing) อุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Devices) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) รวมไปถึงอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารงาน จินฉนวน วัชร ปะโคทั้ง (2561) รวมทั้ง

การนำระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร (EIS) มาประยุกต์ใช้ในองค์กร ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนข้อมูลและให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจสั่งการ ซึ่งทำให้สามารถรับมือและแก้ไขปัญหา ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำรงค์ ชลสุข (2563) บทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือการศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รวมถึงต้องตระหนักถึงผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถบูรณาการและเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การบริหารงานที่เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่าอย่างแท้จริง สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) แม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีพื้นฐานสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่บ้าง แต่ในภาพรวมยังคงพบความรู้และทักษะดังกล่าวยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยสาเหตุหลักเกิดจากการขาดความเข้าใจหรือรับทราบนโยบายด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงข้อจำกัดด้านทักษะการปฏิบัติงานจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรคสื่อดิจิทัล หรือการประยุกต์ใช้งานเครื่องมือต่าง ๆ เช่น Google และแอปพลิเคชันทางการศึกษา อติศักดิ์ ด้านวังขวา (2564) ดังนั้น จึงควรมีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะที่สำคัญในหลากหลายมิติ ได้แก่ ทักษะการมีวิสัยทัศน์และความฉลาดทางดิจิทัล การเข้าถึงและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล การมีส่วนร่วมและส่งเสริมวัฒนธรรมดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล ตลอดจนทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการจัดการให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว ประโยชน์ ประหยัด โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 13.1 ที่กำหนดให้มีการ พัฒนาการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป้าหมายนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะดิจิทัลที่เพียงพอ จนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารงานได้จริง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (2568)

ด้วยนโยบายของภาครัฐที่มุ่งมั่นส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของประชาชน ทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในการบริหารจัดการสถานศึกษา ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันให้การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจเร่งด่วนที่หลีกเลี่ยงมิได้ จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการกำหนดทิศทาง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรม

มีนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงสมรรถนะดิจิทัลดังนี้ ปราโมทย์ ถ่างกระโทก (2561 : 9) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลไว้ว่า เป็นขีดความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อการสื่อสาร การปฏิบัติงาน การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีส่วนร่วมในสังคม นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานในองค์กรให้มีความทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพและเพิ่มมูลค่าให้กับผลงาน สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562 : 2) สมรรถนะดิจิทัล คือ ความสามารถในการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมปลอดภัยสร้างสรรค์ อิสระ และมีจริยธรรม ได้แก่ การทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสาร การจัดการ ข้อมูล การร่วมมือ การสร้างเนื้อหาและความรู้ European Commission (2006) กล่าวว่า สมรรถนะดิจิทัล คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางสังคมได้อย่างมั่นใจ สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานการติดต่อสื่อสาร และเพื่อความบันเทิง โดยสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น ประเมิน จัดเก็บ นำเสนอ แลกเปลี่ยน สื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สมรรถนะดิจิทัล คือ การบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความปลอดภัย และหลักจริยธรรม ซึ่งครอบคลุมมิติต่างๆ ตั้งแต่การทำงาน การสื่อสาร การจัดการข้อมูล การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา ไปจนถึงการสร้างสรรค์เนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีกระบวนการวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 2,755 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 342 คน โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน บุญชม ศรีสะอาด (2556: 42-43)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) บุญชม ศรีสะอาด (2560: 121) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2568 เลขรับรองโครงการอว 0622.7/688) ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย 3) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และแนบแบบสอบถามโดยใช้ QR code เพื่อแสกนแบบสอบถามในระบบ Google Forms

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์ 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทาง คือ แบบประเมินลักษณะมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบเกณฑ์ การประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบเกณฑ์

ผลการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีผลการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. การรู้และเข้าใจดิจิทัล	3.02	0.58	ปานกลาง	4.42	0.56	มาก	0.461	1
2. การใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ	3.17	0.63	ปานกลาง	4.45	0.58	มาก	0.404	2
3. การสร้างวัฒนธรรมทางดิจิทัล	3.19	0.62	ปานกลาง	4.35	0.57	มาก	0.361	5
4. จริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล	3.18	0.61	ปานกลาง	4.43	0.58	มาก	0.395	4
5. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	3.08	0.60	ปานกลาง	4.32	0.57	มาก	0.401	3
รวม	3.13	0.61	ปานกลาง	4.39	0.57	มาก	0.403	

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มีจำนวน 28 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัล จำนวน 5 แนวทาง 2) ด้านการใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 6 แนวทาง 3) ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง 4) ด้านจริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง และ 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางดิจิทัล จำนวน 5 แนวทาง

3. ผลการประเมินด้านเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร	ความเหมาะสม		แปลผล	ความเป็นประโยชน์		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.	
1. การรู้และเข้าใจดิจิทัล	4.20	0.41	มาก	4.44	0.51	มาก
2. การใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.83	0.38	มากที่สุด	4.93	0.25	มากที่สุด
3. การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	4.73	0.45	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด
4. จริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล	4.97	0.18	มากที่สุด	4.97	0.18	มากที่สุด
5. การสร้างวัฒนธรรมทางดิจิทัล	4.48	0.51	มาก	4.72	0.46	มากที่สุด
โดยรวม	4.64	0.47	มากที่สุด	4.79	0.40	มากที่สุด

อภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มี 28 แนวทาง โดยมี การอภิปรายแต่ละประเด็นดังนี้

1. ด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัลมี 5 แนวทางว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จินฉัตร ปะโคทอง (2561 : 112) ที่ให้ความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีการสื่อสารและคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถเลือกประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเพียงพอ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องแสดงศักยภาพในการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ ซึ่งผลลัพธ์เชิงประจักษ์ไม่เพียงแต่จะส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถานศึกษา แต่ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน ในฐานะองค์กรที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

2. ด้านการใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ มี 6 แนวทาง สอดคล้องกับแนวคิดของภัทร์ พลอยแหวน และสมบุญณ์ ศิริสรธริรัญ (2566: 38-57) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐสู่องค์กรดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน (Tech-Enabled) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัว ได้แก่ 1) บุคลากรมีทักษะดิจิทัลสำหรับการทำงานคอมพิวเตอร์ 2) บุคลากรมีทักษะดิจิทัลสำหรับการทำงานอินเทอร์เน็ต 3) บุคลากรมีทักษะดิจิทัลสำหรับการทำงานโปรแกรมประมวลผลคำ 4) บุคลากรมีทักษะดิจิทัลสำหรับการทำงานโปรแกรมตารางคำนวณ 5)

บุคลากรมีทักษะดิจิทัลสำหรับการใช้โปรแกรมนำเสนอ และ 6) บุคลากรมีทักษะดิจิทัลสำหรับการใช้งานเพื่อความมั่นคงคอมพิวเตอร์

3. ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 6 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับพรพิมล อินทรรักษา (2564) ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความคิดกว้างไกล คิดเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ และคิดรอบคอบ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารตามบริบทของสถานศึกษา

4. ด้านจริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล มี 6 แนวทาง สอดคล้องกับที่สัญญา พันพิลา (2562) ด้านทักษะการควบคุมกำกับและการปฏิบัติตามกฎหมายด้านดิจิทัล หมายถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสื่อสารถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจด้านนโยบายกฎหมาย และมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติงานหรือปรับปรุงแนวทางการทำงานให้ดีขึ้น

5. ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางดิจิทัล มี 5 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจักรพงษ์ บรรณารักษ์ (2560: 111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการนำเทศบาลนครอุดรธานีสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางในการนำเทศบาลนครอุดรธานีสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ในด้านวัฒนธรรม ควรดำเนินการดังนี้ ควรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานจากระบบเดิม ๆ ทั้งความซ้ำซ้อนของระบบงาน สายบังคับบัญชาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ทันถ่วงที ทำให้เกิดความล่าช้า ในการปฏิบัติงาน มาพึ่งพาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานเพื่อความสะดวกและ รวดเร็วยิ่งขึ้น ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานเทศบาลฯ สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเทศบาลได้อย่างอิสระ เปิดโอกาสให้พนักงานที่มีความรู้ความสามารถแสดงออกได้อย่าง เต็มศักยภาพ และเคารพความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลทุกระดับ โดยเทศบาลอุดรธานีควร ส่งเสริมให้พนักงานเทศบาลใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ และพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การจัดการความเสี่ยงบนโลกไซเบอร์ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เคารพสิทธิผู้อื่นในการใช้ดิจิทัล โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้ **ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้** 1. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ควรพัฒนากระบวนการสร้างความรู้และความเข้าใจดิจิทัลเป็นลำดับแรก โดยศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ด้านดิจิทัล ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ 2. ในการนำการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้โรงเรียนควรวิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษาจากนั้นจึงนำแนวทางที่ได้จากการศึกษามาปรับใช้ **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** 1. ควรมีการทำงานวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาปัจจัยส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาการรู้และเข้าใจดิจิทัลในสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ 2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบการการพัฒนาการรู้และเข้าใจดิจิทัลในสถานศึกษาต่อไป 3. ควรมีการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จักรพงษ์ บรรณารักษ์. (2564). แนวทางการนำเทศบาลนครอุดรธานีสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล. ใน *วิทยานิพนธ์ รป.ม.อุดรธานี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต
- ดำรงค์ ชลสุข. (2563). *มติชนมิตครู 20 ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูยุค 4.0*. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤษภาคม 2568 จาก https://www.matichon.co.th/education/news_1890713
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พรพิมล อินทรรักษา. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครศรีธรรมราช เขต 4. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3), 115-129.
- ภัทร์ พลอยแหวน และ สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ. (2566). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐสู่องค์การดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา. *วารสารการเมืองการปกครอง Journal of Politics and Governance (JOPAG)*, 13(3), 38 - 57.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา พันพิลา. (2562). ความสามารถด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปิงกาฬ. ใน *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตแขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2568*. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2568 จาก https://drive.google.com/drive/folders/1Ozm_al3wGvJQg-EbHN4r9s2VrdKiZ1WW
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561-2580*. เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2568 จาก https://ict.moph.go.th/upload_file/files/daa49779bd3cd0c06774529009f03f1e.PDF
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2568 จาก https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/02/article_file_20230307173518.pdf
- อดิศักดิ์ ด้านวังขวา. (2564). สมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. *วารสารโครงการทวีปปัญญาทางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ*, 1 (2), 3-14.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test (5th ed.)*. New York : Harper Collins.

European Commission. (2004). *Key competences for lifelong learning: A European reference framework directorate-general for education and culture.*

Retrieved from <http://europa.eu.int/com/education/policies/2010/doc/basicframe.pdf>.

Guskey.T.R. (2000). *Evaluating professional development*. CA: Corwin Press.